



Către: DI Eduard Răducan
Director al Centrului Național pentru Protecția Datelor
cu Caracter Personal

Nr. 90 din 26 octombrie 2017

Ref: Proiectul Legii privind Centrul Național pentru Protecția Datelor al Republicii Moldova și proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Stimate domnule Director,

Prin prezenta scrisoare, Vă prezentăm comentariile noastre la proiectele de lege ce vizează sporirea competențelor funcționale și capacitățile operaționale ale Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Comentariile noastre sunt prezentate în **Anexa** la această adresare.

Ținem să atragem atenție în mod special că, conform Notei informative, unul din scopurile proiectului de lege, este contribuirea la realizarea angajamentelor asumate de către Republica Moldova în raport cu Uniunea Europeană.

Atenționăm că proiectele supuse consultărilor cuprind o serie de norme care în opinia noastră necesită revizuire sau excludere.

Rugăm susținerea de către Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal a propunerilor noastre. Sîntem gata să acordăm suportul necesar pentru îmbunătățirea proiectelor de lege.

Vă mulțumim pentru colaborare și Vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice informații adiționale.

Cu respect,

Mila Malairău
Director executiv

AP "Camera de Comerț Americană din Moldova"

Nr.	Articolul din proiectul legislativ	Comentarii și propuneri
Proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Art. VIII – Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000)		
1.	Articolul 21. Suspendarea executării actului administrativ contestat	<p>Se propune excluderea noului alineat (6), propus la art. 21 al Legii contenciosului administrativ, care, cu unele excepții, interzice instanțelor de judecată să suspende actele administrative, emise de Centru. Această normă încalcă dreptul la apărare a persoanelor vizate de asemenea acte, prevăzut la art. 20 din Constituție (accesul liber la justiție) și art. 58(4) al Regulamentului UE 2016/679. Potrivit art. 174 Cod de procedură civilă, o măsură de asigurare a acțiunii poate fi dispusă doar în cazul unor potențiale „dificultăți judecătorești” ori „imposibilitatea executării hotărârii judecătorești”. Suplimentar, art. 21 al Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10.02.2000 și pct. 47 din Hotărârea Plenului CSJ nr. 10 din 30.10.2009 prevăd că un act administrativ poate fi suspendat dacă există „temeiuri vădite privind ilegalitatea actului” sau dacă „actul este susceptibil de a cauza un prejudiciu iminent, care ar putea fi ireparabil”. Prin urmare, legislația prevede un prag destul de înalt la atingerea căruia poate fi dispusă suspendarea. Obligația de a demonstra existența temeiurilor pentru suspendarea deciziilor Centrului revine reclamantilor. Prin urmare, Centrul dispune de garanții suficiente împotriva suspendării neîntemeiate a deciziilor sale.</p>
Proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Art. XXI – Codul Contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008)		
2.	Pct. 3: Articolele 72 ² , 74 ³ , 423 ⁴ , 443 ¹ se abrogă.	<p>Considerăm ca fiind inoportun și nejustificat abrogarea articolelor 72², 74³, 423⁴, 443¹ din Codul Contravențional. Art. 72², 74³ prevăd expres contravenții ce atentează la alte drepturi constituționale ale persoanei fizice, iar Codul Contravențional este legea Republicii Moldova care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale în materie contravențională, determină faptele ce constituie contravenții și prevede</p>

		<p>procesul contravențional și sancțiunile contravenționale. Mai mult ca atât, Codul Contravențional are o putere juridică superioară, fapt expres stabilit prin art. 1 alin. (3) Cod Contravențional.</p> <p>Modificările propuse de autor favorizează existența abuzului de putere generat de Centru. Prin urmare, considerăm necesară excluderea acestei prevederi din proiectul de lege.</p>
<p>Proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Art. XXV – Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal)</p>		
3.	<p>„Art. XXV. – Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.170-175, art. 492), cu modificările și completările ulterioare, se expune în redacție nouă, după cum urmează:”</p>	<p>Considerăm că prin expunerea de către autor a întregului text a unei legi într-o redacție nouă, în cadrul unei legi de modificare și completare a mai multor acte legislative, reprezintă o încălcare a esenței de modificare a unui act legislativ. Totodată, aceasta încalcă prevederile art. 34-36 din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, care stabilesc cum trebuie să fie operate modificările și completările la actele legislative. Prin urmare, autorul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fie trebuie să formuleze modificările și completările pentru fiecare articol/secțiune/capitol aparte și ulterior să dispună republicarea legii (conform art. 41 alin. (3) din legea sus menționată, republicarea este obligatorie dacă actul legislativ a suferit modificări esențiale (a peste o treime din articole); - fie trebuie să vină cu o lege nouă, separată.
4.	<p>Articolul 2 alin. (2) lit. d): „d) secretului de stat, secretului profesional, secretului bancar, secretului comercial sau a dosarului special, confidențialității procesului contravențional sau penal sau oricăror altor informații care nu pot fi invocate în vederea nerespectării regimului juridic al legislației din domeniul protecției datelor cu caracter personal.”</p>	<p>În primul rând considerăm că norma în cauză este, gramatical, construită greșit. În al doilea rând, propunem concordarea acesteia cu modificările propuse și menționate în pct. 45 de mai jos, pentru a asigura consecvența și echilibrul dintre reglementări. În caz contrar, norma urmează a fi exclusă din proiectul de lege, pentru a nu favoriza abuzuri din partea Centrului.</p>

5.	Articolul 2 alin. (3) lit. d): „informațiilor care sunt anonimizate”.	Propunem înlocuirea cuvântului „ informațiilor ” cu sintagma „ datelor cu caracter personal ”, dat fiind faptul că prezenta Lege reglementează regimul juridic al datelor cu caracter personal, dar nu al informațiilor în general.
6.	Articolul 3. Noțiuni principale	Se propune aducerea definițiilor prevăzute de Legea nr. 133 în corespundere cu Regulamentul general privind protecția datelor (2016/679 din 27 aprilie 2016). Această lege va transpune acest Regulament, prin urmare pentru a asigura aplicarea corectă a normelor transpuse, este necesar ca noțiunile utilizate în aceste norme (de exemplu, definiția noțiunii de „date cu caracter personal”) să fie definite exact ca în regulament.
7.	Articolul 3: „ <i>categoria specială</i> – date care dezvăluie originea rasială sau etnică, opiniile politice, confesiunea religioasă sau convingerile filozofice sau apartenența socială... ”	Sintagma „apartenența socială” este lipsită de claritate, iar proiectul de lege nu vine să o definească cumva. Mai mult ca atât, în art. 9 alin. (1) din Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (în continuare numit „Regulamentul UE 2016/679”), nu se utilizează așa sintagmă la definirea categoriei speciale a datelor cu caracter personal. Prin urmare, propunem înlocuirea sintagmei „apartenența socială” cu sintagma „ apartenența la sindicate ”, pentru a corespunde prevederilor Regulamentul UE 2016/679.
8.	Articolul 3: „ <i>prelucrarea datelor cu caracter personal</i> – orice operațiune sau serie de operațiuni, cu sau fără utilizarea anumitor mijloace... ”	Sintagma „anumitor mijloace” este lipsită de claritate, interpretabilă și încalcă condiția exactității în elaborarea actelor legislative. Potrivit art. 3 alin. (2) din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, actul legislativ trebuie să respecte condițiile exactității. Astfel, Legea trebuie să definească clar noțiunile, normele cu care operează și să contribuie la înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor sale. Prin urmare, propunem înlocuirea sintagmei „ anumitor mijloace ” cu sintagma „ de mijloace ”

		automatizate ” – aceasta fiind utilizată în Regulamentul UE 2016/679.
9.	Articolul 3: „ <i>persoana împuternicită de operator</i> – înseamnă persoana fizică sau juridică, autoritatea publică, agenția sau altă entitate care prelucrează datele cu caracter personal în numele operatorului. De regulă , persoana împuternicită...”	Sintagma „ De regulă ” este lipsită de claritate, interpretabilă și încalcă condiția exactității în elaborarea actelor legislative. A se vedea comentariul din pct. 8. Prin urmare, propunem revizuirea și modificarea de către autor a prezentei norme în sensul excluderii oricăror ambiguități.
10.	Articolul 3: „ <i>destinatar</i> – persoana fizică sau persoană juridică, autoritatea publică, agenția sau alt organism căreia (căruia) îi sînt divulgate, fără a solicita, datele cu caracter personal , indiferent dacă este sau nu terț. În cadrul operațiunilor de prelucrare a acestor date, destinatarul respectă prevederile legislației privind protecția datelor cu caracter personal ce țin de limitarea de scop și asigurarea regimului de confidențialitate și securitate. Autoritățile publice cărora li se pot comunica, la solicitare, date cu caracter personal în cadrul unei anumite anchete în conformitate cu prevederile legislației precum și entitățile care efectuează prelucrarea datelor cu caracter personal în contextul art. 9 al prezentei legi, nu sînt considerate destinatari;”	<p>- Propunem excluderea sintagmei „fără a solicita” deoarece reprezintă o condiție lipsită de sens în definirea destinatarului. În redacția din proiect se prezumă că, persoana căreia datele cu caracter personal <u>au fost divulgate la solicitare</u> - nu reprezintă „Destinatar”. Totodată, a se vedea comentariul din pct. 8.</p> <p>- Propunem înlocuirea cuvântului „entitățile” cu cuvântul „persoanele”, deoarece cuvântul „entitățile” limitează cercul de persoane capabile să prelucreze datele cu caracter personal, or, prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează de către operator care poate fi atât persoană fizică cât și juridică.</p>
11.	Articolul 3: „ <i>marketing direct (prospectare comercială)</i> ”	<p>Intenția autorului proiectului de lege este de a califica ca și sinonime marketingul direct și prospectarea comercială. În practică, de fapt, există diferențe între aceste două noțiuni, în special în partea ce ține de scopurile urmărite. Dacă marketingul direct urmărește generarea unei reacții cuantificabile, atunci prospectarea comercială se poate limita doar la scopul de informare și comunicare cu consumatorul/clientul.</p> <p>Prin urmare, propunem excluderea sintagmei „(prospectare comercială)”, astfel încât definiția din art. 3 a proiectului de lege să se refere doar la marketing direct.</p>

12.	<p>Articolul 4 alin. (1) lit. b): „b) colectate în scopuri determinate, explicite și legitime și prelucrate ulterior într-un mod incompatibil cu aceste scopuri. Prelucrarea ulterioară în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice nu este considerată incompatibilă cu scopurile inițiale, în conformitate cu articolul 10 alineatul (6) al prezentei legi („limitări legate de scop”);”</p>	<p>În redacția din proiect lit. b) al art. 4 alin. (1) contravine condițiilor de conformitate și legalitate la prelucrarea datelor cu caracter personal, or, o prelucrare într-un mod incompatibil scopurilor determinate este ilegală.</p> <p>Astfel, propunem modificarea lit. b) al art. 4 alin. (1) în următoarea redacție: „b) colectate în scopuri determinate, explicite și legitime și să nu fie prelucrate ulterior într-un mod incompatibil cu aceste scopuri. Prelucrarea ulterioară în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice nu este considerată incompatibilă cu scopurile inițiale, în conformitate cu articolul 10 alineatul (6) al prezentei legi („limitări legate de scop”);”</p>
13.	<p>Articolul 4 alin. (1) lit. e): „păstrate într-o formă care permite identificarea persoanelor vizate pe o perioadă care nu depășește perioada necesară îndeplinirii scopurilor în care sunt prelucrate datele. Datele personale pot fi stocate pe perioade mai lungi în măsura în care acestea vor fi prelucrate exclusiv în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice, în conformitate art. 10 alin. (6) al prezentei legi, sub rezerva punerii în aplicare a măsurilor de ordin tehnic și organizatoric adecvate prevăzute în prezentul regulament în vederea garantării drepturilor și libertăților persoanei vizate („limitări legate de stocare”);”</p>	<p>Propunem înlocuirea sintagmei „prevăzute în prezentul regulament” cu „prevăzute prin act normativ emis de Guvern” din următoarele considerente:</p> <ol style="list-style-type: none"> i. Art. 4 alin. (1) lit. e) aparține proiectului de lege și nu unui regulament; ii. Prezentul proiect de lege nu reglementează regimul juridic al măsurilor de ordin tehnic și organizatoric; iii. Măsurile de ordin tehnic și organizatoric trebuie să fie reglementate, exhaustiv, prin act normativ emis de Guvern. Or, potrivit art. 11 alin. (1) din Legea nr. 317 din 18.07.2003 cu privire la actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, pentru organizarea executării legilor, Guvernul adoptă hotărâri.
14.	<p>Articolul 4 alin. (1) lit. g): „g) prelucrate sub răspunderea operatorului, care asigură și demonstrează conformitatea fiecărei operațiuni de prelucrare cu dispozițiile prezentei legi.”</p>	<p>Propunem excluderea normei dat fiind faptul că impune o obligație excesivă și fără reglementarea unei proceduri concrete referitor la modul în care se asigură și se demonstrează conformitatea fiecărei operațiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal. O astfel de obligație atrage după sine costuri suplimentare și dificultăți de ordin tehnic, procedural.</p>
15.	<p>Articolul 4 alin. (4): lit. e): „e) existența unor garanții adecvate, care pot</p>	<p>Propunem excluderea cuvântului „adecvate” or prezentul proiect de lege nu</p>

	include criptarea sau pseudonimizarea.”	definește garanții adecvate. Totodată, a se vedea comentariul din pct. 8.
16.	Articolul 5 alin. (1): „(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează cu consimțământul subiectului datelor cu caracter personal cu excepția cazurilor prevăzute la art. 4 alin. (3) al prezentei legii. Consimțământul acordat ulterior prelucrării datelor cu caracter personal, nu are efect retroactiv.”	Întru asigurarea condiției exactității ale unui act legislativ, propunem expunerea art. 5 alin. (1) în următoarea redacție: „(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează cu consimțământul subiectului datelor cu caracter personal cu excepția cazurilor prevăzute la art. 4 alin. (3) lit. b)-f) al prezentei legii. Consimțământul acordat ulterior prelucrării datelor cu caracter personal, nu are efect retroactiv.”
17.	Articolul 5 alin. (8): „(8) Forma consimțământului trebuie să corespundă mijloacelor prin care se colectează datele cu caracter personal.”	Prezenta redacție limitează modalitatea acordării consimțământului reglementată în definiția proiectului legii respective, or, consimțământul reprezintă „orice manifestare de voință liberă”. Prin urmare se propune excluderea prezentei prevederi din proiectul de lege.
18.	Articolul 6 alin. (2) lit. a): „a) subiectul datelor cu caracter personal și-a dat consimțământul în scris . În cazul incapacității de exercițiu sau al capacității de exercițiu limitate a subiectului datelor cu caracter personal, prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal se efectuează numai cu obținerea consimțământului în formă scrisă sau electronică conform cerințelor față de semnătura electronică și documentul electronic, a reprezentantului lui legal;”	Forma scrisă prevăzută pentru consimțământul prelucrării categoriei speciale a datelor cu caracter personal, este o măsură excesivă, care pe de o parte limitează modalitatea acordării consimțământului reglementată în definiția proiectului legii respective, or, consimțământul reprezintă „orice manifestare de voință liberă”, pe de altă parte contravine prevederilor art. 9 alin. (2) lit. (a) din Regulamentul UE 2016/679 (care prevede consimțământul să fie explicit). Prin urmare propunem adaptarea prevederii în cauză cu prevederea din Regulamentul UE 2016/679. Aceeși propunere de adaptare la prevederile Regulamentul UE 2016/679, urmează a fi aplicată și în cazul art. 5 alin. (4) din proiectul de lege, în caz contrar, riscăm să avem norme legale abuzive.
19.	Articolul 7 alin. (2): „(2) Centrului îi revine competența de investigare efectivă și de obținere, din partea organelor de drept și organelor specializate în domeniul asigurării securității statului, a accesului la toate datele și materialele cu caracter personal care sunt prelucrate și la toate	Propunem excluderea cuvântului „toate” deoarece favorizează existența abuzului de putere generat de Centru.

	informațiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor sale.”	
20.	Articolul 9 alin. (2): „(2) Operatorii de date care intenționează colectarea datelor personale, sînt obligați să justifice necesitatea obținerii acestora , prin prisma scopurilor și condițiilor statuate la alin. (1). În cazul în care solicitarea nu cuprinde motivele de drept și de fapt ce rezultă expres din alin. (1), operatorul care deține datele personale urmează să revendice solicitantului justificările corespunzătoare.”	Norma în redacția propusă este neclară. Nu este reglementată o procedură de justificare a necesității obținerii/ colectării datelor cu caracter personal. La fel, nu este clar în fața cui operatorii sunt obligați să justifice necesitatea obținerii/ colectării datelor cu caracter personal. Prin urmare, se propune revizuirea de către autor a normei respective în sensul detalierii acesteia (stabilirea unei proceduri clare și obiective), în caz contrar o astfel de normă ar trebui exclusă din proiectul de lege.
21.	Articolul 10 alin. (2) lit. c): „c) transformate în documente de arhivă și stocate în conformitate cu prevederile legislației în domeniul arhivelor; ”	Propunem modificarea normei în următoarea redacție: „c) transformate în documente de arhivă și stocate în conformitate cu prevederile legislației în vigoare; ”. Se argumentează prin faptul că, nu doar legislația din domeniul arhivelor poate prevedea careva termene specifice de păstrare a informației. De exemplu, potrivit art. 7 din Legea nr. 190 din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, instituțiile financiare au obligația de a păstra informații ce conțin date cu caracter personal și ulterior încheierii tranzacțiilor.
22.	Articolul 10 alin. (6): „(6) Prelucrarea în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri jurnalistice, de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice are loc cu condiția existenței unor garanții corespunzătoare , în conformitate cu prezenta lege, pentru asigurarea drepturilor și libertăților persoanelor vizate. Respectivul garanții asigură faptul că au fost instituite măsuri tehnice și organizatorice necesare pentru a se asigura, în special, reducerea la minimum a datelor. Prelucrarea ulterioară a datelor personale în scopurile prevăzute de prezentul alineat, urmează a fi efectuată în forma anonimată. Se admite pseudonimizarea datelor personale, în situația în care anonimarea ar duce la prejudicierea realizării acestor scopuri, cu condiția argumentării justificate a faptului prejudicierii.”	<ul style="list-style-type: none"> - Propunem excluderea sintagmei „cu condiția existenței unor garanții corespunzătoare” deoarece este o sintagmă lipsită de claritate, proiectul de lege nu definește noțiunea de „garanții corespunzătoare” (a se vedea comentariul din pct.8). Considerăm că, prelucrarea în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri jurnalistice, de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice, în conformitate cu prezenta lege deja reprezintă garanții în asigurarea drepturilor și libertăților persoanelor vizate. - Condiția „argumentării justificative” este lipsită de claritate și reprezintă o obligație excesivă dat fiind faptul că, prezentul proiect de lege nu prevede o procedură de argumentare, cui se argumentează și cine examinează/califică dacă argumentarea este justificativă. O astfel de condiție este extrem de excesivă, presupune costuri suplimentare, consumă timp și creează dificultăți tehnice, de aceea urmează a fi exclusă din proiect.

23.	<p>Articolul 11 alin. (3)-(4): „(3)Operatorul furnizează subiectului de date informații privind acțiunile întreprinse în urma unei cereri în temeiul articolelor 12-20, fără întârzieri nejustificate și, în orice caz, în cel mult 15 zile lucrătoare de la primirea cererii. Această perioadă poate fi prelungită cu încă 15 de zile lucrătoare atunci când este necesar, ținându-se seama de complexitatea și numărul cererilor. Operatorul informează subiectul de date cu privire la orice prelungire, prezentând și motivele întârzierii. În cazul în care subiectul datelor introduce o cerere în format electronic, informațiile sunt furnizate în format electronic acolo unde este posibil, cu excepția cazului în care subiectul datelor solicită un alt format.</p> <p>(4) Dacă nu ia măsuri cu privire la cererea subiectului de date, operatorul informează subiectul datelor, fără întârziere și în termen de cel mult 15 zile lucrătoare de la primirea cererii, cu privire la motivele pentru care nu ia măsuri și la posibilitatea de a depune plîngere la Centru sau a sesiza instanța de judecată.”</p>	<p>Considerăm oportun de modificat termenul propus în proiectul de lege cu termenii prevăzute în Legea nr. 190 din 19.07.1994 cu privire la petiționare – cum ar fi 30 de zile lucrătoare. Se argumentează prin faptul că, în unele cazuri termenul de 15 zile lucrătoare poate fi insuficient și ar putea periclita activitatea operatorilor. Totodată, fiind contrare art. 12 alin. (3) al Regulamentului care stabilește termenul de 1 lună.</p> <p>Aceeași propunere și argumentare se aplică și pentru art. 12 alin. (2) lit. a) din proiectul de lege (în partea care se referă la termen), pentru art. 15 alin. (3) din proiectul de lege (în partea care se referă la termen), pentru art. 16 alin. (4) din proiectul de lege (în partea care se referă la termen), pentru art. 37 alin. (2) din proiectul de lege (în partea care se referă la termen).</p>
24.	<p>Articolul 12. Informarea subiectului datelor cu caracter personal</p>	<p>Constatăm că unele prevederi ale art. 12 care stabilesc dreptul de informare deviază de la prevederile art. 13 și 14 ale Regulamentului și stabilesc în sarcina operatorilor obligații de informare excesive, care presupun costuri sporite (sub riscul aplicării penalităților). De ex., termenul de 15 zile pentru informare stabilit de art. 12 (2) lit. a, urmează a fi înlocuit cu termenul de 1 lună conform Regulamentului. Totodată, contrar Regulamentului, în art. 12 al. (4) al Legii 133 a fost introdusă o obligație excesivă/imposibil de realizat în sarcina operatorului de a dovedi că „informația este deținută de subiectul de date”. În același timp, Legea 133 nu include toate excepțiile de la dreptul de informare prevăzute în Regulament (art. 14 al. 5) lit. d)), de exemplu, cazul în care datele personale trebuie să rămână confidențiale în temeiul unei obligații legale de secret profesional, inclusiv a unei obligații de a păstra secretul.</p>
25.	<p>Articolul 16. Dreptul la restricționarea prelucrării</p>	<p>La alin. (4) propunem să fie revăzută obligația de realizare a dreptului de restricționare care este contrară atât Regulamentului, cât și art. 11 din Legea 133.</p>

26.	Articolul 23. Asigurarea protecției datelor începând cu momentul conceperii și în mod implicit.	<p>Propunem revizuirea și modificarea acestui articol de către autor în sensul transformării procedurii de avizare din una obligatorie – în una facultativă (cu excepția cazurilor menționate la alin. (6) al acestui articol, care urmează procedura avizării în mod obligatoriu).</p> <p>Considerăm că procedura avizării trebuie să fie facultativă, deoarece în caz contrar aceasta impune o sarcină excesivă pentru operatori, care au, oricum, obligația de a prelucra datele cu caracter personal în conformitate cu legislația. Mai mult ca atât, procedura de avizare prevăzută la art. 23 este una imprevizibilă și incompletă (de exemplu, nu este prevăzut termenul de examinare și emitere a avizului; pentru Centru este prevăzută posibilitatea de a solicita orice alte informații). Considerăm că astfel de reglementări încalcă principiul predictibilității unui act legislativ și, de asemenea, urmează a fi supuse revizuirii și modificării de către autorul proiectului de lege.</p>
27.	Articolul 24. Evaluarea impactului asupra protecției datelor	<p>Propunem excluderea art. 24 din proiect, dat fiind faptul că, obligația evaluării impactului asupra datelor cu caracter personal este o obligație extrem de excesivă, care atrage după sine costuri suplimentare, consumă timp și creează dificultăți tehnice. La fel, va periclita activitatea operatorilor. Or, în cazul prelucrării datelor cu caracter personal, operatorii se conduc de normele imperative ale Legii nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal, fapt ce garantează asigurarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal, ce derivă din dreptul constituțional la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private.</p>
28.	Articolul 33 alin. (7): „7) În cazul în care încălcarea securității nu a fost comunicată subiectului de date, Centrul, dacă consideră că această încălcare ar putea să genereze un risc ridicat, solicită operatorului să facă acest lucru sau poate decide ca oricare dintre cele menționate la alineatul (6) sînt îndeplinite.”	<p>Expresiile „dacă consideră”, „poate decide” favorizează existența abuzului de putere generat de Centru. Nu este clară în ce constă acțiunea de „a considera”, „de a decide” care este procedura care urmează a fi respectată în urma căreia Centrul „va considera”/„va putea decide”.</p> <p>Totodată a se vedea comentariul din pct. 8 de mai sus. Prin urmare, se propune fie revizuirea și modificarea acestei norme în sensul evitării</p>

		ambiguității, fie excluderea acesteia, în general, din proiectul de lege.
29.	Articolul 33 alin. (8): „(8) Cerințele de securitate a prelucrării datelor cu caracter personal se stabilesc de Centru. ”	<p>Întru asigurarea condiției de transparență în procesul decizional și întru excluderea posibilității de existență a eventualelor abuzuri generate de Centru, propunem modificarea art. 33 alin. (8) din proiect în următoarea redacție: „Cerințele de securitate a prelucrării datelor cu caracter personal se stabilesc prin act normativ emis de Guvern.”</p> <p>Cerințele de securitate a prelucrării datelor cu caracter personal trebuie a fi reglementate exhaustiv prin act normativ emis de guvern. Or, potrivit art. 11 alin. (1) din Legea nr. 317 din 18.07.2003 cu privire la actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, pentru organizarea executării legilor, Guvernul adoptă hotărâri.</p>
30.	Capitolul VI Autorizarea Prelucrării Datelor Personale	<p>Capitolul VI din proiect este incomplet.</p> <p>Procedura de autorizare a prelucrării datelor personale trebuie să fie reglementată clar, exhaustiv, opozabil tuturor subiecților și trecută prin instrumentul de avizare/ consultare cu toate autoritățile publice de resort. O reglementare efectuată de Centru în condițiile prevăzute în art. 35, favorizează violarea principiului transparenței, caracterului unui stat de drept etc. Față de acest aspect propunem 2 soluții:</p> <ol style="list-style-type: none"> Să fie reglementată exhaustiv prin lege organică (Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal); sau Să fie reglementată exhaustiv prin act normativ emis de Guvern (hotărâre de Guvern). Potrivit art. 11 alin. (1) din Legea nr. 317 din 18.07.2003 cu privire la actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, pentru organizarea executării legilor, Guvernul adoptă hotărâri. <p>De asemenea, este de remarcat necesitatea modificării termenului de examinare a solicitării de autorizare, acesta fiind unul excesiv (45 de zile lucrătoare cu posibilitatea prelungirii cu încă 45 de zile lucrătoare) și</p>

		nejustificat de lung, care afectează buna desfășurare a activității economice a operatorului, precum și scăderii competitivității operatorilor din Republica Moldova față de ceilalți.
31.	Articolul 37 alin. (1): „(1) Subiectul datelor personale care consideră că prelucrarea datelor sale nu este conformă cu cerințele prezentei legi înaintează operatorului de date personale sau altor categorii de subiecți de drept ai prezentei legi, o reclamație în termen de 30 de zile din momentul depistării pretenției încălcării. Reclamația poate fi depusă din nume propriu sau prin reprezentant legal în cazul în care persoana este limitată sau lipsită de capacitatea de exercițiu. Modalitatea de transmitere a reclamației urmează să asigure faptul recepționării.”	Art. 37 alin. (1) în redacția propusă limitează capacitatea oricărei persoane de a fi reprezentat. În acest context, propunem modificarea textului art. 37 alin. (1) conform următoarei redacții: „(1) Subiectul datelor personale care consideră că prelucrarea datelor sale nu este conformă cu cerințele prezentei legi înaintează operatorului de date personale sau altor categorii de subiecți de drept ai prezentei legi, o reclamație în termen de 30 de zile din momentul depistării pretenției încălcării. Reclamația poate fi depusă din nume propriu, prin reprezentant sau reprezentant legal în cazul în care persoana este limitată sau lipsită de capacitatea de exercițiu. Modalitatea de transmitere a reclamației urmează să asigure faptul recepționării.”
32.	Articolele 39-45, Articolul 47. Accesul la materialele investigației	Propunem excluderea din proiectul legislativ a articolelor 39-45, și art. 47, dat fiind faptul că, autorul proiectului a reglementat într-un mod foarte vag, lipsit de sens și abuziv doar unele aspecte ce derivă din regimul juridic al investigațiilor/controlurilor efectuate de către o autoritate publică. Prin instituirea unor astfel de clauze se constată intenția Centrului să se excludă de sub jurisdicția Legii nr. 131 din 08.06.2012 cu privire la controlul de stat asupra activității întreprinzătorului. Acest fapt va favoriza existența abuzului de putere generat de Centru, va viola mai multe drepturi fundamentale ale omului, inclusiv art. 29 din Constituție. Or, procedurile de control/ percheziție sunt bine definite de Legea nr. 131 din 08.06.2012, de Codul Penal, precum și de Codul Contravențional. Totodată, doar în cazul în care excluderea prevederilor menționate supra nu este posibilă, propunem o alternativă care constă din 2 elemente cumulative : (a) Autorul proiectului să reglementeze exhaustiv regimul juridic al

controalelor/investigărilor efectuate de Centru, având ca reper/model prevederile Legii nr. 131 din 08.06.2012 cu privire la controlul de stat asupra activității întreprinzătorului (adică să completeze reglementările din proiectul de lege cu norme care sunt absolut necesare pentru a asigura transparența, predictibilitatea și legalitatea controalelor);

(b) Autorul proiectului să perfecționeze articolele aferente controalelor/investigărilor efectuate de Centru, propuse spre aprobare, după cum urmează:

- Referitor la art. 39 alin. (1). În momentul actual regimul juridic al prelucrării datelor cu caracter personal este reglementat și de acte normative emise de Guvern (de exemplu: Hotărârea de Guvern nr. 1123 din 14.12.2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal). Din motivul că, prezentul proiect legislativ nu abrogă Hotărârea de Guvern menționată, precum și necesității ca reglementările legale cu impact major asupra operatorilor să fie reglementate prin acte legale și acte normative emise de Guvern (a se vedea comentariul din pct. 28 de mai sus) **considerăm oportun de a modifica textul art. 39 alin. (1) din proiect în următoarea redacție:** „(1) Investigarea legalității prelucrării datelor personale (în continuare – investigarea) are drept scop verificarea îndeplinirii cerințelor și condițiilor prevăzute de legislație și de actele normative emise de Guvern și altor autorități publice.”

- Referitor la art. 39 alin. (2). Sintagma „poate dispune”, „cît și a mijloacelor utilizate” au un caracter interpretabil, cu spațiu de manevră în devierea de la caracterul legal din partea persoanelor vizate și favorizează posibilitatea existenței abuzurilor generate de Centru. Dispunerea în mijloacele utilizate în prelucrarea datelor cu caracter personal reprezintă o imixtiune nejustificată în activitatea economică a operatorului, or scopul investigării este de a stabili legalitatea prelucrării datelor personale nu și a oportunității utilizării în acest sens de către operator a unui anumit mijloc.

Din aceste considerente, propunem modificarea textului art. 39 alin. (2) în următoarea redacție: „În cadrul investigării, Centrul dispune în privința prelucrărilor de date.”

- Referitor la art. 40 alin. (3). Sintagma „persoanei fizice” este lipsită de claritate. Nu este clar la care persoană fizică se referă legiuitorul. Totodată, a se vedea comentariul din pct. 8 de mai sus. **Se propune revizuirea de către autor a prezentei norme și modificarea acesteia în sensul evitării ambiguității. În caz contrar, norma urmează a fi exclusă din proiectul de lege.**

- Referitor la art. 41. Articolul **urmează a fi modificat** ținând cont de prevederile Legii nr. 131 din 08.06.2012 cu privire la controlul de stat asupra activității întreprinzătorului, de prevederile Codului Contravențional și a Codului de Procedură Penală aferente procedurilor de investigare.

Dispozițiile lit. a) ale alin. (11) sunt abuzive și nu corespund condiției exactității în elaborarea actelor legale. Nu este clară procedura stabilirii dacă obiectul supus ridicării este în raport cu obiectul și scopul investigației. Autorul proiectului nu vine cu definirea/existența noțiunii de corpuri delictive.

- Alin. (28) din art.41 reprezintă o imixtiune directă în activitatea judecătorească, prin urmare **norma respectivă trebuie exclusă din proiectul de lege.**

- Referitor la art. 44 alin. (5)-(6) și art. 45. Dispozițiile aliniatelor (5) și (6) din art. 44 și art. 45 al proiectului sunt abuzive, care vor periclita extrem de negativ activitatea economică a operatorilor sau vor conduce spre insolvabilitatea operatorului cu urmările negative asupra acestuia, asupra persoanelor de conducere, salariaților, ratei șomajului, contribuțiilor la bugetul de stat etc. **Prin urmare, aceste norme urmează a fi revizuite și modificate în sensul evitării consecințelor menționate supra.**

- Referitor la art. 44 alin. (7). Stabilirea termenului de 10 zile reprezintă o

		derogare nejustificată de la art. 425 Cod de Procedură Civilă. Mai mult ca atât, în redacția proiectului nu este indicat momentul curgerii termenului de 10 zile. Impunerea într-un mod nejustificat a unei termen mai mic și lipsit de claritate violează dreptul fundamental – accesului liber la justiție, consacrat în art. 20 din Constituție, art. 6 CEDO și art. 5 Cod de Procedură Civilă. Prin urmare, se propune stabilirea termenului conform Codului de Procedură Civilă.
33.	Articolul 48 alin. (3): „(3) Transmiterea transfrontalieră a datelor personale care fac obiectul unei prelucrări sau care urmează să fie prelucrate după transmitere poate avea loc doar cu autorizarea Centrului , în modul stabilit de lege, și doar în cazul în care statul de destinație asigură un nivel adecvat de protecție a drepturilor subiecților datelor personale și a datelor destinate transmiterii.”	Considerăm oportun de a modifica textul alin. (3) al art. 48 din proiectul legislativ în partea ce ține de necesitatea autorizării Centrului, dacă se urmărește transmiterea transfrontalieră în țări dezvoltate precum a Uniunii Europene, SUA, Japonia, etc. Motivăm necesitatea modificării prin faptul că, în redacția prezentului proiect legislativ procedura de autorizare a prelucrării datelor cu caracter personal poate dura până la 90 zile lucrătoare, adică aproximativ 5 luni, termen excesiv și nejustificat de lung care afectează buna desfășurare a activității economice a operatorului, precum și scăderii competitivității operatorilor din Republica Moldova față de ceilalți.
34.	Articolul 48 alin. (10)-(11): „(10) Operatorul și persoana împuternicită de operator sînt obligați să prelucreze datele personale gestionate în sisteme de evidență aflate în afara teritoriului Republicii Moldova în conformitate cu prevederile legislației naționale și să întreprindă măsurile ce se impun a fi efectuate în vederea înlăturării încălcărilor admise la prelucrarea acestor date. (11) Operatorul și persoana împuternicită de acesta poartă răspundere în conformitate cu prezenta lege în cazul prelucrării ilegale a datelor cu caracter personal din sistemele de evidență aflate în afara teritoriului Republicii Moldova.”	Obligațiile operatorilor și persoanelor împuternicite de operatori prevăzute în redacția alin. (10) – (11) din proiect violează principiul teritorialității aplicării legii și contravine art. 48, 49 din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative. Prin urmare, se propune aducerea normelor respective în concordanță cu prevederile art. 48, 49 din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative.
35.	Capitolul X Răspunderea	Ținând cont de practica judiciară acceptată în privința sancțiunilor, considerăm oportun de a reglementa regimul juridic al răspunderii contravenționale în Codul Contravențional.

		<p>Mărimile sancțiunilor nu corespund realității, sunt exagerate și vor favoriza la periclitarea activității economice a operatorilor cu urmări extrem de negative până la dispariția unui număr semnificativ/crucial a subiecților din sectorul privat. Or, statul, pe lângă multiplele atribuții, acordă suport în crearea și dezvoltarea mediului de afaceri (spre exemplu prin adoptarea Legii nr. 179 din 21.07.2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii).</p> <p>Totodată, este lipsită de sens și rațiune argumentarea autorului privind mărirea amenzilor. Argumentăm concluzia prin faptul că, luând ca punct de reper exemplul autorului referitor la mărirea amenzii pentru împiedicarea controlului efectuat de Comisia Națională de Informatică și Libertăți, refuzul de a colabora cu membrii ei, refuzul oferirii documentelor necesare se sancționează cu amendă în mărime de până la 15000 EUR. 15000 EUR = 1013% din 1480 EUR (salariu minim garantat în Franța pentru anul 2017). Pentru contravenții similare, autorul proiectului a stabilit amendă în mărime de până la 500 000 MDL. 500 000 MDL = 21 008% din 2380 MDL (salariul minim garantat în Republica Moldova, pentru anul 2017). Cifrele vorbesc de la sine.</p> <p>Prin urmare, propunem excluderea din proiectul de lege a capitolului X.</p>
36.	<p>Articolul 50 alin. (1) lit. i) „i) orice alt factor agravant sau atenuant aplicabil circumstanțelor cazului.”</p>	<p>Dispoziția literei i) al art. 50 alin. (1) din Proiect este abuzivă, lipsită de claritate și favorizează existența abuzului de putere generat de Centru. Întemeiem concluzia prin faptul că, autorul proiectului nu definește ce semnifică factor agravant sau atenuant. Prin urmare aceasta normă urmează a fi exclusă din proiectul de lege.</p>
37.	<p>Capitolul IX Dispoziții finale și tranzitorii Articolul 51 alin. (1): „Prezenta lege intră în vigoare la data de 01 iunie 2018”.</p>	<p>Numerotarea capitolului este greșită, acesta urmează să fie cu numărul XI. Acest termen este irealizabil din punct de vedere tehnic. Pentru implementarea cerințelor noi impuse prin aceste acte legislative, în special a celor din domeniul IT transpuse din Regulamentul general privind protecția datelor (2016/679 din 27 aprilie 2016), sunt necesari circa 2 ani din data</p>

		publicării. De remarcat că Regulamentul nominalizat a fost publicat la 04 mai 2016, dar va intra în vigoare la 25 mai 2018.
Proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Art. XXVII – Legea nr. 131 din 08.06.2012 cu privire la controlul de stat asupra activității întreprinzătorului)		
38.	Articolul 1 alin. (4) se completează cu litera f) cu următorul cuprins: „f) investigațiilor efectuate de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.”	Intenția Centrului să se excludă de sub jurisdicția Legii nr. 131 din 08.06.2012 cu privire la controlul de stat asupra activității întreprinzătorului, efectiv anulează reforma cadrului de reglementare a activității de întreprinzător, scopul căreia a fost uniformizarea normelor aplicabile controlului de stat, creșterea previzibilității legii, reducerea costurilor de conformare cu legea, adoptarea unor garanții suficiente împotriva controalelor abuzive și asigurarea dreptului efectiv la apărare.
Proiectul Legii privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova		
39.	Preambul: „În scopul asigurării respectării dreptului fundamental al omului la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private, consacrat la art. 28 din Constituția Republicii Moldova și creării cadrului juridic necesar aplicării Convenției 108 din 28 ianuarie 1981 pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, Protocolului adițional la Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, implementării Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), Directivei (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul	Conform Notei Informative a respectivului proiect de lege, autorul specifică pachetul legislativ european, format din trei acte, care implică necesitatea imperioasă de a modifica cadrul juridic național în partea care se referă la sarcinile, atribuțiile și garanțiile de care trebuie să dispună autoritatea națională de supraveghere a domeniului protecției datelor cu caracter personal. Însă, în preambulul proiectului de lege, autorul omite să menționeze unul din actele adoptate la nivel de Uniunea Europeană, și anume Directiva 681/2016. Întrucât, art. 26 alin. (1) din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, prevede că „preambulul expune finalitățile urmărite de Parlament prin adoptarea actului legislativ, rațiunea adoptării, motivația social-politică, economică sau de altă natură a actului”, considerăm necesar ca preambulul proiectului de lege să fie completat după cum urmează:

	<p>prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului,”</p>	<p>„În scopul asigurării respectării dreptului fundamental al omului la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private, consacrat la art. 28 din Constituția Republicii Moldova și creării cadrului juridic necesar aplicării Convenției 108 din 28 ianuarie 1981 pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, Protocolului adițional la Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, implementării Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), Directivei (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului, Directivei (UE) 2016/681 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind utilizarea datelor din registrul cu numele pasagerilor (PNR) pentru prevenirea, depistarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de terorism și a infracțiunilor grave – care are drept obiectiv, asigurarea dreptului fundamental al persoanei fizice la protecția datelor cu caracter personal atunci când datele acesteia care sînt stocate în registrul pasagerilor sînt utilizate pentru prevenirea, depistarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de terorism și a infracțiunilor grave,”</p>
40.	<p>Articolul 1. Domeniul de aplicare</p>	<p>Conform art. 28 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, „Dispoziții generale ale actului legislativ sînt prevederile care: determină obiectul, scopul și sfera lui de aplicare”; Remarcăm că dispozițiile generale ale proiectului în cauză nu conțin prevederi privind scopul.</p> <p>Prin urmare, propunem ca titlul art. 1 din proiectul de lege să fie modificat în felul următor „Scopul și domeniul de aplicare”, iar conținutul articolului să fie suplimentat cu alin. (2) care va prevedea scopul proiectului de lege.</p>

41.	Articolul 4 alin. (6): „Nici un act legislativ/normativ nu poate suprima sau diminua competențele Centrului care ar duce la încălcarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal, ce derivă din dreptul constituțional la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private.”	Considerăm că această normă este una ambiguă, care creează interpretări eronate. Propunem excluderea acestei prevederi din proiectul de lege , or excluderea ei nu afectează în niciun fel independența Centrului.
42.	Articolul 8 alin. (1) lit. a): „Centrul are următoarele atribuții: reglementează operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal efectuate de către subiecții de drept ai Legii privind protecția datelor cu caracter personal, precum și stabilește politica în acest sens;”	Considerăm că termenul „reglementează” este folosit neadecvat în cadrul normei citate și urmează a fi înlocuit cu un alt termen corespunzător. Conform art. 19 lit. c) din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, în textul proiectului de act legislativ se utilizează termeni adecvați.
43.	Articolul 8 alin. (1) lit. b): „Centrul are următoarele atribuții: ... determină corespunderea prelucrării datelor cu caracter personal cu cerințele Legii privind protecția datelor cu caracter personal sau a legislației care prevede prelucrarea datelor cu caracter personal; ”	Considerăm că formularea „Legii privind protecția datelor cu caracter personal sau a legislației care prevede prelucrarea datelor cu caracter personal” este una defectuoasă și urmează a fi înlocuită cu formularea „legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal”.
44.	Articolul 8 alin. (1) lit. c): „Centrul are următoarele atribuții: ... stabilește proporționalitatea admiterii ingerinței în viața intimă, familială și privată în legătură cu prelucrarea datelor cu caracter personal, prin prisma dreptului de acces la informație;”	Prevederea este una general și confuză, întrucât nu este clar cum va fi stabilită această proporționalitate. Astfel, există riscul ca această prevedere să fie aplicată de Centru în mod discreționar, iar acest lucru este unul inadmisibil pentru o autoritate publică. Prin urmare, se propune revizuirea prezentei prevederi în vederea indicării unor criterii sau a procedurii de stabilire a proporționalității sau să fie exclusă, în general, din proiectul de lege.
45.	Articolul 8 alin. (1) lit. f): „Centrul are următoarele atribuții: ... efectuează simularea unor evenimente ce verifică nivelul asigurat de protecție a datelor cu caracter personal, în conformitate cu prezenta lege, alte acte normative și regulamentul pe care îl elaborează și îl aprobă;”	Această prevedere este una excesivă și disproporționată, aplicarea acesteia poate prejudicia grav activitatea economică a operatorilor de date cu caracter personal. Mai mult ca atât, autorul proiectului de lege nu a argumentat necesitatea unei astfel de ingerințe serioase în activitatea operatorilor de date cu caracter personal. Prin urmare, considerăm că această normă urmează a fi exclusă din proiectul de lege.

46.	Articolul 8 alin. (1) lit. h): „Centrul are următoarele atribuții: ... autorizează prelucrarea de date cu caracter personal în cazurile stabilite de Centru; ”	Întrucât conform pct. 28 de mai sus, recomandarea noastră este ca procedura de autorizare să fie reglementată la nivel de lege sau hotărâre de Guvern, propunem înlocuirea sintagmei “de Centru” cu sintagma “de lege/act normativ al Guvernului” . Aceasta va asigura respectarea principiului coerenței, consecvenței și echilibrului dintre reglementările concurente, enunțat la art. 4 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative.
47.	Articolul 8 alin. (1) lit. p): „Centrul are următoarele atribuții: ... stabilește procedura de primire, examinare și soluționare a notificărilor privind prelucrarea datelor”	Propunem excluderea acestei prevederi , întrucât conform modificărilor propuse de autor la Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal, procedura de notificare a prelucrării datelor cu caracter personal (care este astăzi reglementată în Legea nr. 133/2011) nu se mai regăsește în modificările propuse de autor. Prin urmare, această prevedere, dacă nu este exclusă, va aduce confuzie și va încălca principiul echilibrului dintre reglementări.
48.	Articolul 8 alin. (1) lit. t): „Centrul are următoarele atribuții: ... stabilește și aprobă cerințele față de asigurarea conformității și securității la prelucrarea datelor cu caracter personal, precum și monitorizează îndeplinirea acestora;”	Întrucât, conform pct. 27 de mai sus, recomandarea noastră este ca cerințele față de asigurarea conformității și securității la prelucrarea datelor cu caracter personal, să fie reglementate la nivel hotărâre de Guvern, propunem modificarea prevederii în cauză după cum urmează: “Centrul are următoarele atribuții: ... monitorizează respectarea cerințelor față de asigurarea conformității și securității la prelucrarea datelor cu caracter personal, stabilite prin act normativ al Guvernului.”
49.	Articolul 8 alin. (2) lit. a): “Centrul are următoarele drepturi: solicită și primește gratuit de la persoane fizice sau persoane juridice de drept public și de drept privat acces la informațiile ce țin de prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv la mijloacele ce conțin informații oficiale cu accesibilitate limitată, în scopul exercitării atribuțiilor prevăzute de legislația privind protecția datelor cu caracter personal;”	Considerăm că prevederea în cauză, așa cum este propusă de autorul proiectului de lege, este una abuzivă, excesivă și contravine art. 7 alin. (2) din Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație. Dreptul Centrului de a avea acces la informațiile oficiale cu accesibilitate limitată, la informațiile atribuite la secretul comercial, fără careva restricții/limitări, este unul abuziv și poate atinge interesele persoanelor vizate. Prin urmare, propunem stabilirea unor limite clare pentru Centru în ceea ce privește accesul la

		<p>informațiile oficiale cu accesibilitate limitată, prin modificarea normei în cauză, după cum urmează:</p> <p>„Centrul are următoarele drepturi: solicită și primește gratuit de la persoane fizice sau persoane juridice de drept public și de drept privat acces la informațiile ce țin de prelucrarea datelor cu caracter personal, în scopul exercitării atribuțiilor prevăzute de legislația privind protecția datelor cu caracter personal. Accesul la informațiile oficiale cu accesibilitate limitată, la informațiile atribuite la secretul comerciale sau la alte secrete protejate de lege, la alte informații calificate ca fiind confidențiale, se oferă Centrului în cazul în care accesul la o astfel de informație este absolut necesar pentru soluționarea unei cauze penale/contravenționale/civile în legătură cu încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal;”.</p>
50.	<p>Articolul 8 alin. (2) lit. d): „Centrul are următoarele drepturi: dispune în privința prelucrării și/sau a intenției de a prelucra date cu caracter personal, precum și asupra mijloacelor tehnice software, hardware, soluțiilor tehnologiei informației ce sînt sau urmează a fi utilizate la prelucrare, care nu sînt conforme prevederilor Legii privind protecția datelor cu caracter personal sau care pot genera riscuri esențiale pentru dreptul la protecția datelor cu caracter personal, sub aspect de colectare, înregistrare, organizare, stocare, păstrare, restabilire, adaptare ori modificare, extragere, consultare, utilizare, dezvăluire, diseminare sau în orice alt mod;”</p>	<p>Este o normă confuză. Nu este clar ce dispune Centrul în privința prelucrării/intenției de a prelucra date cu caracter personal, nu este clar cum Centrul va determina care mijloace tehnice pot genera riscuri esențiale pentru dreptul la protecția datelor cu caracter personal. Prin urmare, considerăm că această normă este una discreționară și abuzivă și urmează a fi revizuită de autor. Totodată, este absolut necesar de a se exclude sintagma „sau care pot genera riscuri esențiale pentru dreptul la protecția datelor cu caracter personal”.</p>
51.	<p>Articolul 8 alin. (2) lit. f): „Centrul are următoarele drepturi: solicită și primește gratuit de la persoanele fizice sau persoanele juridice de drept public și de drept privat în termen de 10 zile calendaristice, dacă în solicitare nu se prevede un alt termen, informațiile, materialele și documentele referitoare la cazul examinat. Secretul de stat, secretul profesional, secretul bancar, secretul comercial sau a dosarului special, confidențialitatea procesului contravențional sau penal și/sau orice alt tip de restricționare, nu poate constitui temei pentru refuz în solicitarea și obținerea informațiilor, materialelor și documentelor. Atunci cînd este</p>	<p>Se propune modificarea normei în cauză după cum urmează:</p> <p>“Centrul are următoarele drepturi: solicită și primește gratuit de la persoanele fizice sau persoanele juridice de drept public și de drept privat în termen de 15 zile lucrătoare de la data primirii solicitării, dacă în solicitare nu se prevede un alt termen mai mare, informațiile, materialele și documentele referitoare la cazul examinat în legătură cu încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal. În cazul în care Centrul a obținut acces la informațiile oficiale cu accesibilitate limitată, la informațiile atribuite la secret comercial sau atribuite la alte secrete apărute de lege, la alte</p>

	<p>invocată protecția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată enunțate, Centrul are obligația de a asigura regimul de confidențialitate sau, după caz, regimul secret corespunzător;”</p>	<p>informații calificate ca fiind confidențiale, Centrul are obligația de a asigura regimul de confidențialitate sau, după caz, regimul secret corespunzător. Informațiile, altele decât informațiile oficiale cu accesibilitate limitată, secretele comerciale, vor fi calificate ca fiind confidențiale în cazul în care persoana, întreprinderea sau asociația de întreprinderi în cauză depune o cerere motivată în acest sens și cererea respectivă este acceptată de Centru;”</p> <p>Referitor la termen: considerăm că termenul de 10 zile calendaristice este un termen mult prea restrâns, or în cazuri complexe persoanele vizate vor avea nevoie de un termen mult mai mare pentru a aduna informațiile necesare. Prin urmare s-a propus termenul de 15 zile lucrătoare oferit și de Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație. Pentru a asigura că Centrul nu va restrânge nejustificat termenul de prezentare a informațiilor, sintagma „dacă în solicitare nu se prevede un alt termen” a fost înlocuită cu sintagma „dacă în solicitare nu se prevede un alt termen mai mare”.</p> <p>Referitor la excluderea aspectelor ce țin de informațiile oficiale cu accesibilitate limitată – a se vedea pct. 47 de mai sus.</p>
52.	<p>Articolul 18 alin. (4), lit. b): „Directorul și directorul adjunct al Centrului sunt obligați ... să nu divulge informațiile atribuite la secret de stat, cele oficiale cu accesibilitate limitată, precum și datele cu caracter personal care le-au fost comunicate în cadrul activității lor, decât în condițiile expres prevăzute de lege;”</p>	<p>În vederea respectării principiului consecvenței echilibrului dintre reglementări, propunem modificarea normei în cauză după cum urmează: „Directorul și directorul adjunct al Centrului sunt obligați ... să nu divulge informațiile oficiale cu accesibilitate limitată, informațiile atribuite la secret comercial, alte secrete apărute de lege, informațiile calificate ca fiind confidențiale, precum și datele cu caracter personal care le-au fost comunicate în cadrul activității lor, decât în condițiile expres prevăzute de lege. Obligația de nedivulgare subzistă și după încetarea serviciului în cadrul Centrului, pentru o perioadă de 25 de ani, dacă legea nu prevede altfel. Pentru încălcarea obligației de nedivulgare, directorul și directorul adjunct al Centrului, poartă răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală, după caz.”</p> <p>Prevederile legale privind obligațiile directorului și a directorului adjunct al Centrului sunt incomplete. Dat fiind faptul că, persoanele cu funcțiile de director și director adjunct al Centrului au calitatea de persoane cu funcții de</p>

		demnitate publică, propunem adăugarea la alin. (4) al art. 18 din proiect a unei litere noi cu următorul text: „d) să respecte obligațiile prevăzute în art. 7 alin. (2) din Legea nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale.”
53.	Articolul 19 lit. a): „În exercițiul funcției, directorul și directorul adjunct al Centrului au dreptul: să solicite și să primească de la orice entitate de drept public sau privat, de la persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile, informațiile, documentele și materialele ce țin de prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv informațiile oficiale cu accesibilitate limitată și informațiile atribuite la secret de stat în condițiile legii, pe probleme ce țin de protecția datelor cu caracter personal;”	Pentru a asigura principiul consecvenței și echilibrului dintre reglementări, se propune concordarea normei date cu propunerile de modificare aduse art. 8 alin. (2) lit. a) din proiectul de lege (a se vede pct. 47 de mai sus).
54.	Articolul 19 lit. c): „În exercițiul funcției, directorul și directorul adjunct al Centrului au dreptul: ... să solicite, conform art. 8 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la secretul de stat, desecretizarea prelucrării datelor cu caracter personal efectuată cu încălcarea Legii privind protecția datelor cu caracter personal.”	Prevederea în cauză este una lipsită de sens juridic, or art. 8 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la secretul de stat menționează informații care nu se atribuie la secret de stat. Prin urmare, nu are sens să soliciți desecretizarea unei informații care, de altfel, nici nu se atribuie la secret de stat. Astfel, propunem excluderea normei în cauză din proiectul de lege.
55.	Articolul 21: „Angajatul Centrului nu este în drept...”	Prevederea în cauză este una confuză, deoarece proiectul de lege nu definește cine sunt angajații Centrului. Pentru a exclude careva interpretări eronate, propunem înlocuirea cuvântului “ Angajații ” cu “ Personalul ”. Considerăm că restricțiile menționate la art. 21 din proiectul de lege urmează să se aplice întregului personal al Centrului (cu anumite excepții).
56.	Articolul 21 lit. d): „ ... să desfășoare alte activități incompatibile cu funcția publică în conformitate cu prevederile Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. “	Întrucât, conform propunerii de modificare menționate la pct. 53 de mai sus, art. 21 din proiectul de lege urmează să se refere la tot personalul Centrului, este necesar ca în norma în cauză să se introducă anumite specificații , după cum urmează: „... să desfășoare alte activități incompatibile cu funcția publică în

		<p>conformitate cu prevederile Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public – în cazul inspectorilor de protecție a datelor și funcționarilor publici;”.</p> <p>De asemenea, din aceleași considerente enunțate mai sus, art. 21 urmează a fi completat cu lit. e), care va avea următorul conținut: „e) să desfășoare alte activități incompatibile cu funcția de demnitate publică în conformitate cu prevederile Legii cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică - în cazul directorului și directorului adjunct.”.</p>
57.	Articolul 22. Drepturile și atribuțiile angajatului Centrului	Se propune indicarea mai exactă de către autorul proiectului de lege, pentru care din personalul Centrului sunt stabilite drepturile și atribuțiile de la art. 22 din proiectul de lege, întrucât proiectul de lege nu definește cine sunt angajații Centrului. Lipsa de claritate, va genera abuz în exercitarea drepturilor și atribuțiilor de către personalul Centrului.
58.	Articolul 22 alin. (1) lit. a)	Se propune excluderea art. 22 alin. (2) lit. a) al proiectului Legii privind CNPDCP, care prevede dreptul de acces al Centrului la sistemele informaționale private în care sunt stocate date cu caracter personal, adică inclusiv accesul direct la întreaga baza de date cu numerele de telefon mobil ale abonaților, fapt ce contravine pct. 52-59 ale Hotărârii Curții Europene de Justiție din 08.04.2014 privind invalidarea Directivei 2006/24/CE și art. 58(4) al Regulamentului UE 2016/679.
59.	Articolul 22 alin. (2) lit. f): „... să audieze/chestioneze subiectul de date cu caracter personal, persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile, persoanele fizice, reprezentanții operatorilor, persoanelor împuternicite de operatori precum și alte categorii de persoane vizate de investigație, cu sau fără utilizarea mijloacelor de înregistrare video, foto, audio, etc.;	Se propune excluderea acestei norme din proiectul de lege , deoarece aceasta contravine art. 115 din Codul de procedură penală, care prevede că, aplicarea înregistrărilor audio sau video la audierea persoanelor se efectuează față de bănuit, învinuit, inculpat, părți vătămate și martori, în condițiile stabilite de art. 115.
60.	Articolul 22 alin. (2) lit. h): „... să genereze soluții întru respectarea drepturilor fundamentale ale omului chiar și în situația în care legea oferă	Se propune excluderea acestei norme din proiectul de lege , întrucât este o normă abuzivă inserată cu intenția de a limita răspunderea Centrului pentru

	soluții contradictorii sau nu este previzibilă, pentru care nu poate suporta răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală; ”	soluțiile oferite. Astfel, în activitatea sa, Centrul urmează să respecte legislația în vigoare, prin urmare Centrul (și angajații săi) nu pot oferi soluții care contravin legislației în vigoare. Mai mult ca atât, angajații săi urmează să fie supuși răspunderii juridice în cazul în care cu rea-credință sau din neglijență au generat soluții care contravin legislației în vigoare sau au prejudiciat terții.
61.	Articolul 22 alin. (2) lit. i): “ ... să dispună și să utilizeze în cadrul activității de investigații de mijloace, inclusiv tehnice (video, foto, audio etc), în vederea realizării obiectivelor și constatării eventualelor încălcări ale legislației privind protecția datelor cu caracter personal, inclusiv în cadrul simulării unor eventuale evenimente care ar putea genera anumite incidente de securitate;”	Se propune excluderea prezentei norme din proiectul de lege , din considerentul că permite Centrului efectiv efectuarea măsurilor speciale de investigații, fără respectarea garanțiilor prevăzute de această lege.
62.	Articolul 22 alin. (2) lit. j): “ ... să exercite investigații de securitate în cadrul oricăror sisteme de evidență în cadrul cărora sînt date cu caracter personal, inclusiv cu efectuarea unor măsuri tehnice pentru simularea unui model de accesare a sistemelor de evidență a datelor personale, în scopul verificării nivelului de protecție a sistemelor de evidență a datelor cu caracter personal, precum și în scopul preîntîmpinării unor eventuale cazuri de acces ilicit sau întîmplător asupra acestor sisteme, depistării locurilor slabe în mecanismele de protejare a acestora.”	Se propune excluderea prezentei norme din proiectul de lege , în lumina comentariilor menționate la pct. 43 de mai sus.
63.	Articolul 23. Obligațiile angajatului Centrului	Se propune indicarea mai exactă de către autorul proiectului de lege, pentru care din personalul Centrului sunt stabilite obligațiile de la art. 23 din proiectul de lege, întrucît proiectul de lege nu definește cine sunt angajații Centrului. Lipsa de claritate, va genera abuz în respectarea obligațiilor sale de către personalul Centrului. Având în vedere că angajatul Centrului poate avea și calitatea de funcționar public, propunem adăugarea la alin. (1) al art. 23 din proiect a unei litere noi cu următorul text: „i) să respecte obligațiile prevăzute în art. 7 alin. (2) din Legea nr. 325 din 23

		<p>decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale – în cazul inspectorilor de protecție și funcționarilor publici.”</p> <p>De asemenea, art. 23 din proiectul de lege se propune a fi completat cu alin. (2), cu următorul conținut:</p> <p>„Pentru încălcarea obligațiilor menționate în prezentul articol, angajații Centrului, poartă răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală, după caz.”.</p> <p>Este absolut necesar ca proiectul de lege să conțină prevederi privind răspunderea personalului Centrului.</p> <p>Totodată, se propune includerea obligației de neutilizare în alte scopuri a informațiilor cu caracter confidențial obținute în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu (art. 21 lit. b) prevede obligația de a nu utiliza în alte scopuri doar informația de serviciu, fără a se defini această noțiune).</p>
64.	<p>Articolul 24 lit. a): „Conducerea, inspectorul de protecție a datelor nu răspund penal, contravențional sau civil pentru actele sau faptele îndeplinite, ori pentru omisiunea îndeplinirii unor astfel de acte sau fapte în exercitarea atribuțiilor conferite prin lege, cu excepția cazurilor în care se constată prin hotărâre definitivă și irevocabilă a instanței de judecată, îndeplinirea sau omisiunea îndeplinirii de către aceste persoane, cu rea-credință sau din neglijență, a oricărui act sau fapt în legătură cu exercitarea atribuțiilor Centrului, care a cauzat prejudicii terților.”.</p>	<p>Se propune excluderea art. 24 lit. a), care prevede excluderea răspunderii contravenționale și penale ale conducerii și angajaților Centrului pentru componentele de contravenție și de infracțiune formale (e.g. corupere pasivă, trafic de influență, falsul în acte publice), prin condiționarea atragerii la răspunderea respectivă de cauzarea unor prejudicii, fapt care contravine art. 16 din Constituție (egalitatea).</p>
65.	<p>Articolul 24 lit. f): „Percheziționarea domiciliului sau a spațiului în care angajații Centrului își desfășoară activitatea de serviciu, a transportului utilizat de aceștia, ridicarea obiectelor și documentelor ce le aparțin, controlul și ridicarea corespondenței poștale, telegrafice și a traficului de internet, interceptarea comunicațiilor electronice nu pot fi făcute decât prin autorizarea instanței de judecată, cu informarea prealabilă a</p>	<p>Se propune excluderea articolului nou 129/1 CPP și art. 24 lit. (f) al Legii privind CNPDCP al RM, care acordă o super-imunitate conducerii Centrului și parțial angajaților acestuia, stabilind imposibilitatea efectuării percheziției domiciliului și spațiului în care conducerea sau angajații Centrului își desfășoară activitatea de serviciu, precum și a transportului utilizat de aceștia, ridicarea obiectelor ce le aparțin, ridicarea corespondenței poștale, datelor</p>

	conducerii Centrului.”.	privind traficul informatic și interceptarea comunicațiilor electronice, fără informarea prealabilă a conducerii Centrului și fără mandat judecătoresc, contrar art. 125 alin. (4), art. 126, 132 ⁴ alin. (3) Cod de procedură penală. Potrivit normelor citate, pot fi autorizate, ca excepție, în baza ordonanței motivate a procurorului în cazurile infracțiunilor flagrante, precum și atunci când există circumstanțe ce nu permit amânare, iar încheierea nu poate fi obținută fără existența unui risc esențial de întârziere care poate conduce la pierderea informațiilor probatorii sau pune în pericol imediat securitatea persoanelor. Judecătorul de instrucție urmează să fie informat, în termen de 24 de ore, despre efectuarea acestor măsuri, prezentându-i-se toate materialele în care este argumentată necesitatea efectuării măsurilor speciale de investigații. Asemenea normă contravine art. 16 alin. (2) din Constituție (egalitatea în drepturi) și ar va face efectiv imposibilă urmărirea penală a conducerii Centrului, precum și a angajaților acestuia, dat fiind solidaritatea corporativă.
66.	Articolul 24 lit. g): „Angajatul nu poate fi reținut sau adus în mod forțat decât în cazul comiterii în flagrant a unei infracțiuni sau existenței unei autorizații emise de către instanța de judecată, cu informarea în decurs de 3 ore din momentul reținerii, a conducerii Centrului.”.	Se propune excluderea art. 24 lit. g), care prevede imposibilitatea reținerii și aducerii forțate a angajatului în cazul săvârșirii unei contravenții, precum și în cazul săvârșirii unei infracțiuni, fără mandat judecătoresc, fapt care contravine art. 16 din Constituție (egalitatea) și îi acordă o super-imunitate de justiție.
67.	Articolul 27 alin. (3): „Plângerile și cauzele ale căror proceduri de examinare de către Centru nu s-au încheiat pînă la data intrării în vigoare a prezentei legi se examinează conform normelor materiale prevăzute de legea în vigoare la momentul depunerii sau inițierii.”	Se propune excluderea acestei prevederi din proiectul de lege , întrucât proiectul de lege nu reglementează procedura de examinare de către Centru a plângerilor și cauzelor.
68.	Articolul 27 alin. (4): „Litigiile care la data intrării în vigoare a prezentei legi se află în proces de examinare se soluționează în conformitate cu normele legii în vigoare la data apariției litigiului.”	Se propune excluderea acestei prevederi din proiectul de lege , întrucât proiectul de lege nu reglementează procedura de examinare a careva litigii.

69.	Articolul 27. Dispoziții finale și tranzitorii	<p>Pentru a asigura aplicarea corectă și clară a prevederilor legale, se propune completarea art. 27 cu alin. (7), care va avea următorul conținut:</p> <p>„(7) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr. 182 - XVI din 10.07.2008 cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, structurii, efectivului-limită și a modului de finanțare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 140 – 142, art. 578), cu modificările și completările ulterioare.”</p> <p>Autorul a omis să indice în proiectul de lege norma de abrogare, chiar dacă în Nota Informativă la proiectul de lege a făcut mențiuni în acest sens.</p>
70.	Articolul 35. Autoritatea de protecție a datelor personale	<p>Se propune excluderea noului art. 35 alin. (6) din Legea nr. 133, potrivit căruia actele normative și de reglementare emise de Centru nu se supun expertizei juridice a Ministerului Justiției și potrivit căruia actele normative și de reglementare emise de Centru pot fi contestate la Curtea de Apel Chișinău, doar în partea ce se referă la procedura de emitere/adoptare. Această normă încalcă dreptul la apărare a persoanelor vizate de asemenea acte, prevăzut la art. 20 din Constituție (accesul liber la justiție) și art. 58 (4) al Regulamentului UE 2016/679, care cere statelor-membre să asigure căi de atac judiciare eficiente împotriva acțiunilor și deciziilor Centrului.</p>